

ព្រឹត្តិបត្រពាណិជ្ជកម្ម iTrade Bulletin

Inside

Infographic

“Cambodia-Australia Trade Statistics and Facts”

Opinion Article

“FEMALE CHANGE-MAKERS: THE CASE STUDY FROM THE
32ND SOUTHEAST ASIA GAMES 2023”

YANGNY Chakriya

រ៉ូល០៣ | លេខ០៥ | ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣
VOLUME 03 | ISSUE 05 | MAY 2023

Organized by

Supported by

ស្ថិតិ និងព័ត៌មានពាណិជ្ជកម្ម កម្ពុជា និងអូស្ត្រាលី

អូស្ត្រាលី | ច្រកទីផ្សារសម្រាប់កម្ពុជា

កម្ពុជាទទួលបាន អត្រាពន្ធអនុគ្រោះសម្រាប់ការនាំចេញ ទៅកាន់អូស្ត្រាលី ក្រោមក្របខ័ណ្ឌដូចខាងក្រោម:

កិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ច គ្រប់ជ្រុងជ្រោយកំប៉ង់អាស៊ីប ចូលជាធរមានថ្ងៃទី០១ ខែមករា ឆ្នាំ២០២២

កិច្ចព្រមព្រៀងពាណិជ្ជកម្មសេរី អាស៊ាន-អូស្ត្រាលី-នូវវែលសេឡង់ ចូលជាធរមានឆ្នាំ២០១០ និងត្រូវបានកម្លើងឆ្នាំ២០២២

ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មផ្តល់ ក្រោមក្របខ័ណ្ឌអង្គការ ពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក

ពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី | ការនាំចេញ-នាំចូល

អូស្ត្រាលីជាដៃគូ ពាណិជ្ជកម្មធំជាងគេ របស់កម្ពុជាលេខរៀង

១៩

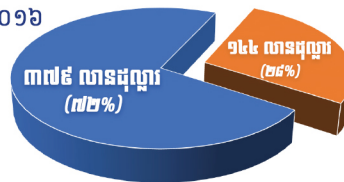
២០២១ ២០២២

+៦០,៩%

៤,១x

ពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគី កើនឡើង លើស៤ដង ធៀបនឹងទំហំ ពាណិជ្ជកម្មក្នុងឆ្នាំ២០១៦

ទំហំពាណិជ្ជកម្មទ្វេភាគីឆ្នាំ២០២២ (៥២ពាន់ដុល្លារ)

កម្ពុជា នាំចូលពី អូស្ត្រាលី

១២០លានដុល្លារ ២០២១

១៤៤លានដុល្លារ ២០២២ (+២០,៣%)

កម្ពុជា នាំចេញទៅ អូស្ត្រាលី

២០៥លានដុល្លារ ២០២១

៣៧៩លានដុល្លារ ២០២២ (+៨៤,៦%)

ប្រភព៖ អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា

ការផ្លាស់ប្តូរពាណិជ្ជកម្ម | ក្រុមទំនិញសំខាន់ៗ

ប៊ែប៊ែរគ្រឿងចំហេះ ប្រេងខនិដ និងផលិតផលពីការចម្រាញ់របស់វា; កៅស៊ូបឺទីម; ក្រមួនបឺ (HS Code: 27)
៧២លានដុល្លារ

៥០%

ផលិតផលនៃឧស្សាហកម្មកិនមេរ្យ; ម៉ាលត៍; អាមីដុង; អ៊ីនីលីន; ជាតិក្លរូយកិននៃស្រូវសាលី (HS Code: 11)
៤០លានដុល្លារ

២៨%

ផលិតផលនៃឧស្សាហកម្មគីមី ឬឧស្សាហកម្មជាសម្ព័ន្ធ (HS code: 28)
៨លានដុល្លារ

៦%

សាច់ និង សំណល់សាច់ ដែលអាចបរិភោគបាន (HS code: 02)
៦លានដុល្លារ

៤%

កាកសំណល់ពីឧស្សាហកម្ម ម្ហូបអាហារ ចំណីកែច្នៃសម្រាប់សត្វ (HS Code: 23)
១លានដុល្លារ

១%

ប្រភព៖ អគ្គនាយកដ្ឋានគយនិងរដ្ឋាករកម្ពុជា

សូមស្កេនដើម្បីទាញយក ព្រឹត្តិបត្រពាណិជ្ជកម្ម
f ttri.moc
http://ttri.moc.gov.kh/
@ttrimoccamboia

៥១%

គុដឡង់ ក្នុងថ្ម លោហធាតុនិងវត្ថុ ធ្វើអំពីវត្ថុធាតុទាំងនោះ; គ្រឿងអលង្ការកាឡែ និងកាក់ (HS Code: 71)
១៩៥លានដុល្លារ

១៨%

សម្លៀកបំពាក់ និងគ្រឿងបន្លាស់បន្សំ ដែលធ្វើឡើងពីក្រណាត់ចាក់ ដោយមូលតិរ ឬមួយ (HS Code: 61)
៧០លានដុល្លារ

៦%

ស្បែកជើង ស្រោមជើង និងវត្ថុ ប្រហាក់ប្រហែល; ភាគរបស់វត្ថុទាំងនេះ (HS code: 64)
២៤លានដុល្លារ

៦%

សម្លៀកបំពាក់ និងគ្រឿងបន្លាស់បន្សំ នៃសម្លៀកបំពាក់មិនធ្វើឡើងពី ការចាក់ដោយមូលតិរ ឬមួយ (HS code: 62)
២៣លានដុល្លារ

៤%

ការរៀបចំកែច្នៃពីគ្រាប់ធញ្ញជាតិ មេរ្យ អាមីដុង ឬទឹកដោះ; នំធ្វើពីមេរ្យ (HS Code: 19)
១៥លានដុល្លារ

CAMBODIA-AUSTRALIA TRADE STATISTICS AND FACTS

Organized by

Supported by

AUSTRALIA | market access

Cambodia got preferential tariff treatment on exports to Australia via the following frameworks:

Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP)
entered into force on 01 Jan 2022

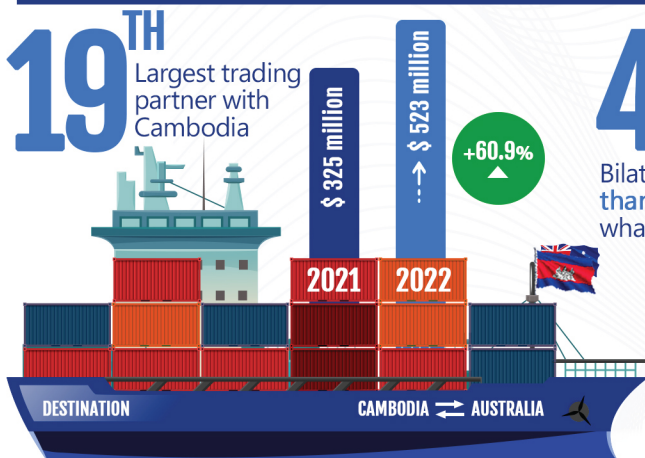

ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Agreement (AANZFTA)
entered into force in 2010
and upgraded in 2022

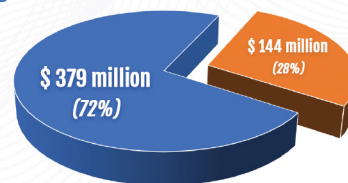
The Generalized System of Preferences under the WTO framework

BILATERAL TRADE | import - export

4.1x
Bilateral trade more than quadrupled what it was in 2016

Bilateral Trade in 2022 (\$523 million)

Cambodia imported from Australia

\$ 120 million 2021

\$ 144 million 2022 (+20.3%)

Cambodia exported to Australia

\$ 205 million 2021

\$ 379 million 2022 (+84.6%)

(Source: General Department of Customs and Excise)

TRADE EXCHANGES | key commodities groups

○ Cambodia's Export to Australia
○ Cambodia's Import from Australia

Mineral fuels, mineral oils and products of their distillation; bituminous substances;
(HS Code: 27)
\$ 72 million

50%

Products of the milling industry; malt; starches; inulin; wheat gluten
(HS Code: 11)
\$ 40 million

28%

chemicals; precious metals, rare-earth metals, radioactive elements or isotopes
(HS code: 28)
\$ 8 million

6%

Meat and edible meat offal
(HS code: 02)
\$ 6 million

4%

Residues and waste from the food industries; prepared animal fodder
(HS Code: 23)
\$ 1 million

1%

(Source: General Department of Customs and Excise)

51%

Pearls, stones, metals, and articles thereof; imitation jewellery; coin
(HS Code: 71)
\$ 195 million

18%

Articles of apparel and clothing accessories, knitted or crocheted
(HS Code: 61)
\$ 70 million

6%

Footwear, gaiters and the like; parts of such articles
(HS code: 64)
\$ 24 million

6%

Articles of apparel and clothing accessories, not knitted or crocheted
(HS Code: 62)
\$ 23 million

4%

Preparations of cereals, flour, starch or milk; pastrycooks' products
(HS Code: 19)
\$ 15 million

Scan to access
iTrade Bulletin

f ttri.moc

http://ttri.moc.gov.kh/

@ttrimocombodia

កម្ពុជាបានបិទបញ្ចប់យ៉ាងជោគជ័យព្រឹត្តិការណ៍កីឡាស៊ីហ្គេម លើកទី ៣២

បន្ទាប់ពីការប្រកួតដ៏ស្វិតស្វាញអស់រយៈពេល ជិតពីរសប្តាហ៍ ដែលមានអ្នកចូលរួម មកពីបណ្តាប្រទេសអាស៊ីអាគ្នេយ៍ចំនួន ១១ ព្រឹត្តិការណ៍កីឡាស៊ីហ្គេមលើកទី៣២ បានបិទបញ្ចប់កាលពីថ្ងៃទី១៧ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ ជាមួយនឹងពិធីបិទដ៏គួរឱ្យក្លាក់ផ្អើលដែលបានធ្វើ ឡើងនៅពហុកីឡដ្ឋានជាតិមរតកតេជោ រាជធានីភ្នំពេញ។ ព្រឹត្តិការណ៍ កីឡាស៊ីហ្គេមលើកទី៣២ បានទាក់ទាញប្រតិភូកីឡាជាង ១២.៤០០ នាក់ មកពីប្រទេសចំនួន ១១ ដែលបានចូលរួមប្រកួតកីឡាចំនួន ៣៦ ប្រភេទ និងការប្រកួតកីឡាបានរៀបចំឡើងនៅ រាជធានីភ្នំពេញ សៀមរាបនិងព្រះសីហនុ កំពត និងកែប ចាប់ពីថ្ងៃទី ៥ ដល់ថ្ងៃទី ១៧ ខែ ឧសភា។ ម្ចាស់ផ្ទះកម្ពុជាដណ្តើមបានមេដាយសរុបចំនួន ២៨២ គ្រឿង ក្នុងនោះមេដាយមាស ៨១ ប្រាក់ ៧៤ និងសំរិទ្ធ ១២៧ ហើយបាន បញ្ចប់ក្នុងចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៤ ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលចូលរួមប្រកួត ប្រជែង។ ប្រទេសជិតខាងរបស់កម្ពុជា វៀតណាម និងថៃ បានឈរកំពូល តារាង និងឈរលេខ ២ ក្នុងតារាងមេដាយ ខណៈឥណ្ឌូនេស៊ី បញ្ចប់ក្នុង ចំណាត់ថ្នាក់លេខ ៣។ *ប្រភព៖ Khmer Times*

ការនាំចេញរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសជាសមាជិកនៃកិច្ចព្រមព្រៀង អាស៊ីប កើនឡើង១៦% ក្នុងរយៈពេល ៤ ខែដំបូងនៃឆ្នាំ២០២៣

របាយការណ៍ចុងក្រោយរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម បានបង្ហាញ កាលពីថ្ងៃអាទិត្យថា ការនាំចេញសរុបរបស់កម្ពុជាទៅកាន់ប្រទេសជា សមាជិក នៃកិច្ចព្រមព្រៀងភាពជាដៃគូសេដ្ឋកិច្ចគ្រប់ជ្រុងជ្រោយតំបន់ (RCEP) មានចំនួន ២.៨៩ ពាន់លានដុល្លារក្នុងរយៈពេល៤ ខែដំបូងនៃ ឆ្នាំ២០២៣ កើនឡើង១៦% ពី ២.៤៩ ដុល្លារក្នុងរយៈពេលដូចគ្នាកាល ពីឆ្នាំមុន។ ក្នុងអំឡុងខែមករា ដល់ខែមេសា ឆ្នាំនេះ គោលដៅនាំចេញ កំពូលទាំងបីរបស់កម្ពុជាគឺវៀតណាម ចិន និងថៃ។ របាយការណ៍នេះ បានអោយដឹងទៀតថា កម្ពុជាបាននាំចេញផលិតផលដែលមានតម្លៃ ១.១៨ ពាន់លានដុល្លារទៅវៀតណាម ៤៤០ លានដុល្លារទៅប្រទេសចិន និង ៣៩៣លានដុល្លារទៅប្រទេសថៃ។ ឯកឧត្តម ប៉ែន សុវិជាតិ រដ្ឋ លេខាធិការ និងជាអ្នកនាំពាក្យក្រសួងពាណិជ្ជកម្មកម្ពុជា បាននិយាយថា កិច្ចព្រមព្រៀងអាស៊ីប ដែលចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី១ ខែមករា ឆ្នាំ ២០២២ គឺជាកត្តាជំរុញដ៏សំខាន់សម្រាប់កំណើនពាណិជ្ជកម្មប្រកប ដោយនិរន្តរភាពរបស់កម្ពុជាបន្ទាប់ពីដំរីរាតត្បាតកូវីដ-១៩។ ឯកឧត្តម បានថ្លែងថា កិច្ចព្រមព្រៀងអាស៊ីប នឹងជួយកម្ពុជាឱ្យចាកចេញពីប្រទេស

អភិវឌ្ឍន៍តិចតួច នៅឆ្នាំ២០២៤ និងសម្រេចបាននូវគោលដៅរបស់ខ្លួន ក្នុងការក្លាយជាប្រទេស ដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ ២០៣០ និងជាប្រទេសដែលមានចំណូលខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៥០។ *ប្រភព៖ Khmer Times*

ម្រេចកម្ពុជាទទួលបានការអនុញ្ញាតពីចិនសម្រាប់ការនាំចេញដោយ ផ្ទាល់

ស្ថានទូតចិនប្រចាំកម្ពុជា បានប្រកាសឲ្យដឹងថា ម្រេចកម្ពុជា ត្រូវ បានអនុញ្ញាតឲ្យនាំចេញទៅទីផ្សារចិនហើយ។ រដ្ឋបាលគយចិន (GACC) បានបញ្ជាក់ថា ទីតាំងដាំម្រេចចំនួន ២៨ កន្លែង និងរោងចក្រដេចខ្ទប់ ចំនួន ៧កន្លែង ទទួលបានការអនុញ្ញាតពីភាគីចិន សម្រាប់ការនាំចេញ ផ្ទាល់។ របាយការណ៍ពី ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានឱ្យ ដឹងថា កម្ពុជាមានផ្ទៃដីដាំដុះម្រេចប្រមាណ ៦.០០០ហិកតា ដែលផ្តល់ ទិន្នផលជាមធ្យមប្រចាំឆ្នាំចន្លោះពី ២០.០០០តោន ទៅ ៣០.០០០តោន។ សហព័ន្ធម្រេច និងគ្រឿងទេសកម្ពុជា បានឲ្យដឹងថា បច្ចុប្បន្នម្រេចក្នុង មួយតោន មានតម្លៃចន្លោះពី ៣.០០០ដុល្លារ ទៅ ៣.៥០០ដុល្លារ។ កម្ពុជា នាំចេញម្រេចដែលជាទំនិញសំគាល់ភូមិសាស្ត្រ(GI) ពីខេត្តកំពត និង មិនមែនទំនិញសំគាល់ភូមិសាស្ត្រ ដែលរួមមានម្រេចចម្រុះ ម្រេចដែល បានអនុវត្តតាមគោលការណ៍កសិកម្មល្អ និងម្រេចសរីរាង្គ។ *ប្រភព៖ Khmer Times*

ចិនបានទិញចេកប្រមាណ ៩៣.៦% នៃផ្លែចេកស្រស់ដែល កម្ពុជាបាន នាំចេញប្រហែល៩៥ ពាន់តោនពីខែមករា ដល់ខែមីនា ឆ្នាំ២០២៣

យោងតាមរបាយការណ៍របស់អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម (GDA) ដែលស្ថិតនៅក្រោមក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ បានឱ្យដឹង ថា ក្នុងត្រីមាសទី១ ឆ្នាំ២០២៣ កម្ពុជាបាននាំចេញផ្លែចេកស្រស់ ៩៥.០២៨,៣៨ តោន ក្នុងនោះ ចេកស្រស់ប្រមាណ ៨៨.៩៤៧,៩២ តោន ឬប្រហែលនឹង ៩៣,៦០% គឺនាំទៅទីផ្សារចិន។ ហើយក៏មានការ នាំចេញផ្លែឈើស្រស់ទៅកាន់វៀតណាម (៦.០៦០,៧៧តោន ឬប្រហែល នឹង៦,៣៨%) និងជប៉ុន (១៩,៧៦ តោន ឬប្រហែលនឹង០,០២%) ផង ដែរ។ លោកឧកញ៉ា ហ៊ុន ឡាក់ អ្នកជំនាញផ្នែកឧស្សាហកម្មកសិកម្ម ដែលវិនិយោគលើការដាំដុះ និងនាំចេញផ្លែស្វាយ និងចេកបានមាន ប្រសាសន៍ថា "កត្តាគម្រូវការខ្ពស់នៃទីផ្សារចិន និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ ល្អរវាងប្រទេសទាំងពីរ នឹងជំរុញការនាំចេញចេកស្រស់ និងផលិតផល កសិកម្មផ្សេងទៀតទៅកាន់ចិននឹងមានកំណើនបន្ថែមទៀត"។ *ប្រភព៖ Phnom Penh Post*

Cambodia lowers curtains on successful SEA Games

After nearly two weeks of tough competition involving participants from 11 South East Asia nations, the 32nd SEA Games concluded on 17-May-2023 with a breathtaking closing ceremony held at the Morodok Techo National Stadium in the capital. The 32nd edition of the SEA Games had attracted more than 12,400 sports delegates from the 11 nations which competed in 36 sports and a demonstration sport across Phnom Penh, Siem Reap and Preah Sihanouk, Kampot and Kep provinces from May 5 to 17. Host Cambodia has won a total of 282 medals, including 81 gold, 74 silver and 127 bronze medals, and finished fourth among the competing nations. Cambodia's neighbours Vietnam and Thailand secured the top and number two spots on the medal table while Indonesia finished third.

Source: [Khmer Times](#)

Cambodia's export to RCEP countries up 16 pct in first 4 months of 2023

Cambodia's total export to the Regional Comprehensive Economic Partnership (RCEP) member countries amounted to \$ 2.89 billion in the first four months of 2023, up 16 percent from \$ 2.49 over the same period last year, the Ministry of Commerce's latest report showed on Sunday. During the January-April period this year, Cambodia's top three export destinations under RCEP were Vietnam, China and Thailand, the report said, adding that the Southeast Asian kingdom shipped products worth \$ 1.18 billion to Vietnam, \$ 440 million to China and \$ 393 million to Thailand. Cambodian Ministry of Commerce's secretary of State and spokesman Penn Sovicheat said RCEP, which entered into force on Jan. 1, 2022, has been a key driver for Cambodia's sustainable trade growth in the post-COVID-19 pandemic era. H.E Sovicheat said RCEP would help Cambodia graduate from its least developed country (LDC) status by 2028 and achieve its goals of becoming an upper middle-income country in 2030 and a high-income nation by 2050.

Source: [Khmer Times](#)

Cambodian pepper gets China approval for direct exports

China has approved Cambodia's proposal to export pepper directly to China, according to the Chinese Embassy to Cambodia. The General Administration of Customs of China (GACC) certified 28 pepper plantations and seven packaging plants to export the commodity directly to China. Cambodia has around 6,000 hectares dedicated to pepper cultivation, with an average annual yield of 20,000 to 30,000 tons, according to the Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. The Cambodia Pepper and Spices Federation said that the current price of pepper is between \$3,000-\$3,500 per ton. Cambodia exports both Geographical Indication (GI) pepper from Kampot and non-GI pepper, including mixed pepper, good-practice-agriculture pepper and organic pepper. Source: [Khmer Times](#)

China buys 93.6% of Cambodia's 95K tonnes of banana exports in Jan-Mar

Cambodia exported 95,028.38 tonnes of fresh bananas in the first quarter of 2023, of which 88,947.92 tonnes or 93.60 per cent went to the Chinese market, according to a report from General Directorate of Agriculture (GDA), which is under the Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries. Shipments of the fresh tropical fruit also went to Vietnam (6,060.7 tonnes; 6.38%) and Japan (19.76 tonnes; 0.02%). Hun Lak, an agriculture industry veteran behind mango and banana cultivation and export operations said "factoring in the high demand on the Chinese market and the good cooperation between the two countries, the export of fresh bananas and other agricultural products to China will increase." Source: [Phnom Penh Post](#)

លោកស្រី Janet Yellen មានប្រសាសន៍ថាការខកខានមិនបានសងបំណុលរបស់អាមេរិកនឹងបង្កឱ្យមានការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចសកល

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងរតនាគារអាមេរិក លោកស្រី Janet Yellen បានជំរុញយ៉ាងខ្លាំងក្លាឱ្យសហរដ្ឋអាមេរិក ដំឡើងពិដានបំណុល ដោយព្រមានថា ឥទ្ធិពលនៃការខកខានដំឡើងពិដានបំណុលរបស់អាមេរិកអាចបណ្តាលឱ្យមានការធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ចសកល និងបង្កឱ្យមានហានិភ័យ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ការដឹកនាំសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនិងផលប្រយោជន៍សន្តិសុខជាតិរបស់អាមេរិក។ ការព្រមានទាំងនេះកើតឡើងនៅពេល ដែលមេដឹកនាំនៅទីក្រុងវ៉ាស៊ីនតោនតស៊ូជំរុញ ដើម្បីឈានដល់កិច្ចព្រមព្រៀងមួយស្តីពីបញ្ហាពិដានបំណុល ហើយអាមេរិកអាចនឹងអស់ថវិការបស់ខ្លួននៅដើមខែមិថុនា។ យោងតាមរបាយការណ៍របស់សេតវិមាន ការពន្យារពេលយូរនៃការខកខានដំឡើងពិដានបំណុល អាចជះឥទ្ធិពលអាក្រក់យ៉ាងខ្លាំងរួមទាំងការបាត់បង់ការងារជាង៨ លានកន្លែង និងការធ្លាក់ចុះពាក់កណ្តាលនៃតម្លៃទីផ្សារភាគហ៊ុន។ *ប្រភព៖ CNN*

បញ្ហាប្រឈម នៃការត្រួតពិនិត្យការនាំចេញ

អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក (WTO) កំពុងជួបប្រទះបញ្ហាប្រឈមក្នុងការជួយប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ ដើម្បីស្វែងរកដំណោះស្រាយចំពោះការកើនឡើងនៃការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងការត្រួតពិនិត្យការនាំចេញចំពោះពេលមានការប្រែប្រួលភូមិសាស្ត្រនយោបាយ។ ការរឹតបន្តឹងនៃការនាំចេញកំពុងកើនឡើង ដែលជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងនៃការការពារនិយម។ ច្បាប់របស់អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោកទាក់ទងនឹងការរឹតបន្តឹងការនាំចេញមានភាពទន់ខ្សោយ ដែលបណ្តាលឱ្យមានការលំបាកក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាទាំងនេះ។ នៅពេលដែលការដាក់ទណ្ឌកម្ម និងការត្រួតពិនិត្យនៃការនាំចេញកើនឡើង សេដ្ឋកិច្ចកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ដែលងាយរងគ្រោះប្រឈមនឹងការបំពានច្បាប់ពាណិជ្ជកម្ម ដោយអចេតនា។ អង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក អាចជួយប្រទេសទាំងនេះដោយការលើកកម្ពស់តម្លាភាព និងការចែករំលែកព័ត៌មាន ការផ្តល់ជំនួយផ្នែកច្បាប់ និងការសម្របសម្រួលអនុលោមភាពទណ្ឌកម្ម ការប្រើប្រាស់បទពិសោធន៍របស់ខ្លួនពីកិច្ចព្រមព្រៀងសម្របសម្រួលពាណិជ្ជកម្ម និងមជ្ឈមណ្ឌលប្រឹក្សាច្បាប់នៃអង្គការពាណិជ្ជកម្មពិភពលោក ។ *ប្រភព៖ IMF*

កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានបានបិទបញ្ចប់ជាមួយការប្តេជ្ញាពង្រឹងមជ្ឈភាព និងសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច

កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានលើកទី៤២ បានបិទបញ្ចប់ជាមួយការប្តេជ្ញាខិតខំប្រឹងប្រែងពង្រឹងមជ្ឈភាពអាស៊ាន និងសមាហរណកម្មសេដ្ឋកិច្ច ដើម្បីដោះស្រាយវិបត្តិ និងបញ្ហាប្រឈមឱ្យបានល្អប្រសើរ។ ថ្លែងក្នុងសន្និសីទកាសែតបន្ទាប់ពីកិច្ចប្រជុំកំពូល លោក ចូកូ រឺដូដូ ប្រធានាធិបតីឥណ្ឌូនេស៊ី បានហៅកិច្ចប្រជុំនេះជាជោគជ័យមួយប្រកបដោយលទ្ធផលអស្ចារ្យ និងបានសង្កត់ធ្ងន់ថាមជ្ឈភាពអាស៊ាន គឺមានសារៈសំខាន់ណាស់ដើម្បីសម្រេចនូវគោលបំណងរួម និងធ្វើឱ្យអាស៊ានក្លាយជាស្នូលនៃកំណើននិងតំបន់ប្រកបដោយសន្តិភាព ស្ថិរភាព និងរុងរឿង។ កិច្ចប្រជុំកំពូលបានជំរុញប្រទេសសមាជិកទាំងអស់ ចូលរួមការពារពលករចំណាកស្រុក និងជនរងគ្រោះនៃអំពើជួញដូរមនុស្ស។ មូលបទសម្រាប់កិច្ចប្រជុំកំពូលអាស៊ានឆ្នាំនេះគឺ “សារៈសំខាន់អាស៊ាន៖ ស្នូលនៃកំណើន”។ *ប្រភព៖ Xinhua*

IMF ដំឡើងការព្យាករណ៍សេដ្ឋកិច្ចអាស៊ី ខណៈចិននិងឥណ្ឌានឹងរួមចំណែកពាក់កណ្តាល នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក

មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ (IMF) បានដំឡើងការព្យាករណ៍សេដ្ឋកិច្ចតំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិក ដោយលើកឡើងថាកំណើនតំបន់នឹងកើនឡើងដោយសារការងើបឡើងវិញនៃសេដ្ឋកិច្ចចិន និងកំណើនប្រកបដោយភាពរឹងមាំនៅឥណ្ឌា។ ការព្យាករណ៍នេះធ្វើឡើងខណៈដែលប្រទេសជាច្រើនក្នុងពិភពលោក កំពុងជួបប្រទះនូវកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយឺតយ៉ាវបណ្តាលមកពីគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរឹតត្បិត និងការឈ្លានពានរបស់រុស្ស៊ីលើអ៊ុយក្រែន។ យោងតាមរបាយការណ៍ចក្ខុវិស័យសេដ្ឋកិច្ចតំបន់ចេញផ្សាយក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិបានព្យាករណ៍ថា ផលិតផលក្នុងស្រុកអាស៊ីនឹងកើនឡើងប្រមាណ ៤,៦% នៅឆ្នាំ ២០២៣ លើសការព្យាករណ៍លើកមុន០,៣%។ ការដំឡើងការព្យាករណ៍នេះ មានន័យថាតំបន់នេះនឹងរួមចំណែក៧០% នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ចសកល។ របាយការណ៍នេះក៏បានបង្ហាញដែរថា តំបន់អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិកនឹងក្លាយជាតំបន់សំខាន់និងប្រកបដោយថាមវន្តបំផុតសម្រាប់ពិភពលោកក្នុងឆ្នាំ២០២៣ ដោយនាំមុខដោយកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចិន និងឥណ្ឌា។ *ប្រភព៖ CNBC*

អង្គការសហប្រជាជាតិព្យាករណ៍ថាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកនឹងមាន
កំណើន២,៣% ក្នុងឆ្នាំ២០២៣ និង ២,៥% ក្នុងឆ្នាំ២០២៤

របាយការណ៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិចេញផ្សាយ នៅថ្ងៃទី ១៦ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ បានឱ្យដឹងថា សេដ្ឋកិច្ចសកលត្រូវបាន ព្យាករណ៍ថានឹងមានកំណើន ២,៣% នៅឆ្នាំ២០២៣ កើនឡើង ០,៤% ពីការព្យាករណ៍សម្រាប់ខែមករា ហើយការព្យាករណ៍សម្រាប់ឆ្នាំ២០២៤ នឹងធ្លាក់ចុះ ០,២% មកនៅត្រឹម ២,៥%។ ការព្យាករណ៍នេះគឺតិចជាង មូលនិធិរូបិយវត្ថុអន្តរជាតិ ដែលបានព្យាករណ៍កាលពីដើមឆ្នាំនេះថា កំណើនសកលនឹងធ្លាក់ចុះមកត្រឹម ២,៩% នៅឆ្នាំ២០២៣ ពី ៣,៤% ក្នុងឆ្នាំ២០២២ ហើយសម្រាប់ឆ្នាំ២០២៤ នឹងកើនឡើងបន្តិចទៅ ៣,១%។ ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចត្រូវបានគេព្យាករណ៍ថា នឹងកើនឡើង ៤,១% នៅឆ្នាំ២០២៣ និង៥,២% នៅឆ្នាំ២០២៤ ដែលទាបជាងគោល ដៅកំណើន៧% ដែលបានកំណត់ក្នុងរបៀបវារៈឆ្នាំ២០៣០ សម្រាប់ការ អភិវឌ្ឍប្រកបដោយចីរភាព។ សេដ្ឋកិច្ចរបស់សហរដ្ឋអាមេរិក ត្រូវបាន ព្យាករណ៍ថានឹងមានកំណើន ១,១% ក្នុងឆ្នាំ២០២៣ កើនឡើងពីការ ព្យាករណ៍ ០,៤% នៅក្នុងខែមករា ខណៈ កំណើនសហភាពអឺរ៉ុបមាន ០,៩% ក្នុងឆ្នាំ២០២៣ កើនឡើងពី ០,២% និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចចិន មាន ៥,៣% កើនឡើងពី ៤,៨%។ *ប្រភព៖ Reuters*

អាជីវកម្មធ្លាក់ចូលក្នុងឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច ខណៈអតិផរណាប៉ះពាល់ដល់ សេដ្ឋកិច្ច

អតិផរណានៅតែខ្ពស់ នាំឱ្យអាជីវកម្មធ្លាក់ក្នុងឱនភាពសេដ្ឋកិច្ច ក្នុងរយៈពេល៣ ខែដំបូង ឆ្នាំ២០២៣នេះ បើយោងតាមការធ្វើបច្ចុប្បន្ន ភាពទិន្នន័យនៃកំណើន។ ការិយាល័យស្ថិតិអាជីវកម្មបាននិយាយថា សេដ្ឋកិច្ចអាជីវកម្មធ្លាក់ចុះ០,៣% នៅចន្លោះខែមករា និងខែមីនា។ បន្ទាប់ពីការធ្លាក់ចុះ០,៥%ក្នុងរយៈពេលបីខែចុងក្រោយនៃឆ្នាំ២០២២។ អត្រាអតិផរណាអាជីវកម្មស្ថិតក្នុងកម្រិត៧,២% ក្នុងខែមេសាដែលអត្រា នេះលើសពីមធ្យមភាគ នៃតំបន់អឺរ៉ុប ប៉ុន្តែទាបជាងចក្រភពអង់គ្លេស ៨,៧%។ ទីភ្នាក់ងារស្ថិតិសហព័ន្ធ Destatis បាននិយាយនៅក្នុងសេចក្តី ថ្លែងការណ៍មួយថា "ការបន្តកើនឡើងនៃតម្លៃខ្ពស់បានដាក់បន្ទុកលើ សេដ្ឋកិច្ចអាជីវកម្មតាំងពីដើមឆ្នាំ២០២៣"។ ទោះជាយ៉ាងណា តួលេខ ដែលបានកែសម្រួលបានបង្ហាញថា ការចំណាយក្នុងគ្រួសារអាជីវកម្ម ថយចុះ ១,២% បើធៀបនឹងត្រីមាសមុន។ *ប្រភព៖ BBC News*

Janet Yellen Says US Default Would Trigger A Global Economic Downturn

US Treasury Secretary, Janet Yellen, has strongly urged Congress to raise the US debt ceiling, warning that a potential US default could cause a global economic downturn and risk undermining US global economic leadership and national security interests. These warnings come as leaders in Washington struggle to reach an agreement on the debt ceiling issue, with the US possibly exhausting its funds as early as June. According to a White House report, a protracted default could have devastating effects, including the loss of over 8 million jobs and halving of the stock market's value. *Source: [CNN](#)*

The Challenge of Export Controls

The World Trade Organization (WTO) faces challenges in assisting developing countries to navigate rising sanctions and export controls, amidst geopolitical shifts. Export restrictions are growing, fueling a downward spiral of protectionism. WTO rules regarding export restrictions are weak and poorly defined, causing difficulties in addressing these issues. As sanctions and export controls increase, vulnerable developing economies risk inadvertently violating trade rules. The WTO could aid these nations by promoting transparency and information sharing, providing legal assistance, and facilitating sanctions compliance, leveraging its experiences from the Trade Facilitation Agreement and the Advisory Centre on WTO Law. *Source: [IMF](#)*

ASEAN Summit Concludes with Pledge to Enhance Bloc Centrality, Economic Integration

The 42nd Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Summit concluded with pledged efforts to enhance ASEAN centrality and economic integration in order to better cope with crises and challenges. Calling the summit a success "with great results," Indonesian President Joko Widodo emphasized ASEAN unity at a press conference after the summit, saying the unity "is very important to" sailing towards common purposes, and "making ASEAN epicentrum of growth and region to be peaceful, stable and prosperous." Widodo also told the press conference that the summit has urged the member countries to protect migrant workers and victims of human trafficking. This year's summit was themed "ASEAN Matters: Epicentrum of Growth." *Source: [Xinhua](#)*

IMF Raises 2023 Economic Outlook for Asia, Sees China and India Making Up Half of Global Growth

The International Monetary Fund raised its forecast for Asia-Pacific, saying the region's growth will be primarily driven by China's recovery and "resilient" growth in India. This comes as the rest of the world braces for slower growth from tightened monetary policy and Russia's invasion of Ukraine. The organization predicts Asia-Pacific's gross domestic product to expand 4.6% this year, which is 0.3 percentage points higher than its forecast in October, according to its May regional economic outlook released Tuesday. The IMF's upgraded outlook would mean the region would contribute around 70% of global growth, it said. "Asia and Pacific will be the most dynamic of the world's major regions in 2023, predominantly driven by the buoyant outlook for China and India," the IMF said in its report. *Source: [CNBC](#)*

UN forecasts world economic growth of 2.3% in 2023, 2.5% in 2024

Global economic growth is projected to be 2.3% in 2023, up 0.4 percentage points from a January forecast, and the prediction for 2024 has dropped 0.2 percentage points to 2.5%, according to a United Nations report released on May 16, 2023. The U.N. forecasts are less than the International Monetary Fund, which said earlier this year that global growth would fall to 2.9% in 2023 from 3.4% in 2022 and for 2024 would pick up slightly to 3.1%. The least developed countries are forecast to grow by 4.1 per cent in 2023 and 5.2 per cent in 2024, far below the 7 per cent growth target set in the 2030 Agenda for Sustainable Development. It forecast U.S. growth of 1.1% in 2023 - up from 0.4% forecast in January; EU growth of 0.9% in 2023 - up from 0.2%; and Chinese growth of 5.3% - up from 4.8%. *Source: [Reuters](#)*

Germany falls into recession as inflation hits economy

Persistent inflation has helped push Germany into recession in the first three months of the year, an upgrade to growth data shows. The economy contracted by 0.3% between January and March, the statistics office said. That followed a 0.5% contraction in the last three months of last year. Germany's inflation rate stood at 7.2% in April, above the euro area's average but below the UK's 8.7%. "The persistence of high price increases continued to be a burden on the German economy at the start of the year," the federal statistics agency Destatis said in a statement. However, the revised figures showed household spending was 1.2% lower than in the previous quarter. *Source: [BBC News](#)*

ស្ត្រីដែលនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ៖ ករណីសិក្សាពីការប្រកួតកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី៣២ ឆ្នាំ២០២៣

យ៉ាងនី ចរិយា

អនុប្រធានការិយាល័យនៃវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលពាណិជ្ជកម្មនិងស្រាវជ្រាវ

១. សេចក្តីផ្តើម

កម្ពុជាធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍លើកទី៣២ ក្នុងខែឧសភា ឆ្នាំ២០២៣ ដែលនោះគឺជាព្រឹត្តិការណ៍ដ៏សំខាន់មួយសម្រាប់ប្រទេសកំពុងរីកចម្រើនដ៏តូចមួយនេះ។ នោះគឺជាលើកទីមួយដែលកម្ពុជាធ្វើជាម្ចាស់ផ្ទះនៃព្រឹត្តិការណ៍ស៊ីហ្គេមក្នុងប្រវត្តិសាស្ត្រក្នុងរយៈពេល ៦៤ ឆ្នាំ ដែលមិនត្រឹមតែបង្ហាញពីសក្តានុពលរបស់ខ្លួនជាគោលដៅទេសចរណ៍ និងកីឡាប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងបង្ហាញពីការបន្តរីកចម្រើនរបស់កម្ពុជាឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមផងដែរ។ តាមរយៈព្រឹត្តិការណ៍នេះ កម្ពុជាត្រូវបានគេវាយតម្លៃថាមានសមត្ថភាពពេញលេញក្នុងការរៀបចំ និងចូលរួមក្នុងការប្រកួតកីឡាកីតខ្នាតអន្តរជាតិធំៗ ដែលព្រឹត្តិការណ៍នោះ បានធ្វើឲ្យមនុស្សរាប់លាននាក់មានការភ្ញាក់ផ្អើល។ ក្នុងការប្រកួតនេះ កម្ពុជាដណ្តើមបានមេដាយសរុបចំនួន ២៨២គ្រឿង ក្នុងនោះមានមេដាយមាស៨១គ្រឿង មេដាយប្រាក់៧៤គ្រឿង និងមេដាយសំរិទ្ធិ១២៦គ្រឿង ។ សមិទ្ធផលទាំងនោះ បានធ្វើឱ្យកម្ពុជាស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់ដ៏ល្អមួយ ដោយជាប់ចំណាត់ថ្នាក់ទី៤ ក្នុងចំណោមប្រទេសអាស៊ានទាំង១០ បន្ទាប់ពីប្រទេសវៀតណាម ថៃ និងឥណ្ឌូនេស៊ី។

ពិធីបើក និងបិទកីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានធ្វើឡើងនៅពហុកីឡដ្ឋានជាតិមរតករដៀប ដែលទើបនឹងអភិវឌ្ឍន៍ ដែលមានទីតាំងនៅជាយរាជធានី។ ប្រធានបទ "កីឡារស់ក្នុងសន្តិភាព" ត្រូវបានបំផុសគំនិតដោយប្រជាជនកម្ពុជា ដែលសព្វថ្ងៃបច្ចុប្បន្នកំពុងទទួលបាននូវសុខសន្តិភាព និងស្ថិរភាពក្នុងព្រះរាជាណាចក្រ។ មហិច្ឆតារបស់ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ក្នុងការសម្រេចបានប្រជាជាតិដែលមានប្រាក់ចំណូលមធ្យមកម្រិតខ្ពស់នៅឆ្នាំ២០៣០ ជាមួយនឹងចេតនាដ៏មុតមាំនៃការបន្តការរក្សាសន្តិភាព ដែលនឹងនាំមកនូវភាពរុងរឿង ស្តុកស្តម្ភ នៅក្នុង សុខភាព និងសុភមង្គលនៅក្នុងសហគមន៍។ យោងតាមកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍របស់អង្គការសហប្រជាជាតិ (UNDP) កីឡាអាចជាឧបករណ៍ដ៏មានឥទ្ធិពលសម្រាប់ការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ ដែលផ្តល់ឱកាសសម្រាប់ភាពជាអ្នកដឹកនាំ ការអប់រំ សុខភាព ការដាក់បញ្ចូលក្នុងសង្គម និងការអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ច។^២ ក្រៅពីសមិទ្ធផលសំខាន់ៗខាងលើ ក៏អត្តពលិកនារីកម្ពុជាបាននាំមកនូវកំណត់ត្រាដ៏គួរឱ្យកត់សម្គាល់ នៃភាពជោគជ័យលើវិស័យកីឡារបស់ពួកគេ នឹងបានបង្ហាញថាកីឡាអាចជាឧបករណ៍ដ៏មានឥទ្ធិពលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍខ្លួនឯង និងសង្គមជាតិ។

២. សមិទ្ធផលធំៗរបស់អត្តពលិកនារីកម្ពុជា

កម្ពុជា បានបញ្ជូនអត្តពលិកចូលរួមប្រកួតក្នុងព្រឹត្តិការណ៍កីឡានោះសរុបចំនួន ៨៩៦នាក់ ក្នុងនោះ មានអត្តពលិក ចំនួន៤៣២នាក់ ឬ ប្រហែល៤៨%ជាស្ត្រី។^៣ អត្តពលិកនារីកម្ពុជា បានចូលរួមប្រកួតក្នុងកីឡាចំនួន២៤ប្រភេទ រួមមាន អត្តពលកម្ម វាយសី ប្រដាល់ជិះកង់ មុជទឹក បាល់ទាត់ កាយសម្ព័ន្ធ បាល់ទះ យូដូ ការ៉ាតេ ប្រដាល់សេរី លើកទម្ងន់ ចំបាប់ វូស៊ូ និងទូកក្តោង។ អត្តពលិកនារីកម្ពុជាដណ្តើមបានមេដាយមាសចំនួន២២គ្រឿង មេដាយប្រាក់២៧គ្រឿង និងមេដាយសំរិទ្ធិ៥៣គ្រឿង ស្មើនឹង៣៦% ក្នុងចំណោមមេដាយចំនួន២៨២គ្រឿង។^៤

ត្រូវបានគេមើលឃើញថាជាសកម្មភាពរបស់ "បុរស" និងនាំឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូររោងកាយដែលបណ្តាលមកពីការលេងកីឡា (ស្បែកខ្មៅបណ្តាលពីកំដៅព្រះអាទិត្យ មានស្នាមដាច់រលាត់ និងស្នាមជាំ និងឡើងសាច់ដុំធំជាដើម) ធ្វើឱ្យស្ត្រី "ពិបាករកគូស្រករ"។^៥ ទោះជាយ៉ាងណាក៏ដោយ គំនិតទាំងនោះ បង្កជាផលរងគ្រោះសម្រាប់ស្ត្រី និងកុមារី ក៏ដូចជាសម្រាប់សង្គមទាំងមូល។ បញ្ហាប្រឈមចំពោះគោលគំនិតនេះគឺថាសមត្ថភាពបំបែកឯកទកម្មរបស់អត្តពលិកនារីកម្ពុជា ក្នុងព្រឹត្តិការណ៍កីឡាអាស៊ីអាគ្នេយ៍ឆ្នាំ២០២៣ គឺជាសក្ខីភាពបញ្ជាក់ពីការខិតខំប្រឹងប្រែង និងការលះបង់របស់ពួកគេ ហើយជាសញ្ញានៃវឌ្ឍនភាពដែលកម្ពុជាកំពុងធ្វើក្នុងវិស័យកីឡានារី។ បច្ចុប្បន្ន កម្ពុជាគឺជាមូលដ្ឋានសម្រាប់អត្តពលិកនារីដែលមានទេពកោសល្យជាច្រើននាក់ ដែលមានសមត្ថភាព

¹ Cambodia 2023 Brand: <https://www.cambodia2023.com/brand>
² UNDP Gender Equality Strategy: 2020 Annual Report: <https://www.undp.org/publications/undp-gender-equality-strategy-2020-annual-report>
³ Wikipedia contributors. (2021, October 30). Cambodia at the 2023 Southeast Asian Games. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 10:23, November 2, 2021, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Cambodia_at_the_2023_Southeast_Asian_Games&oldid=1052121868
⁴ MEDAL STANDING: <https://games.cambodia2023.com/>
⁵ Empowering Girls Through Sports: <https://www.globalteer.org/sports/goals-for-girls/>

ប្រកួតប្រជែងក្នុងកម្រិតស្តង់ដារអន្តរជាតិខ្ពស់។ សមិទ្ធផលទាំងនេះគឺមានសារៈសំខាន់ណាស់សម្រាប់ប្រទេសមួយ ដែលបានប្រឈមមុខនឹងសង្គ្រាម ភាពក្រីក្រ និងវិសមភាពយេនឌ័រជាច្រើនទសវត្សរ៍ហើយជួយ

ផ្លាស់ប្តូររបៀបដែលមនុស្សយល់ឃើញ (ផ្នត់គំនិតរួមទាំងភាពមិនច្បាស់លាស់) ស្ត្រីនៅកម្ពុជាតាមវិធីដូចខាងក្រោម៖

៣. បំបាត់ចោលទូទាត់និយមលំខុស

ការសន្មត់ជាទូទៅ ដែលថាស្ត្រីមិនមានសមត្ថភាពដូចបុរសក្នុងវិស័យកីឡា នាំឱ្យឱកាសចូលរួមដោយស្មើភាពក្នុងវិស័យកីឡាសម្រាប់ភេទទាំងពីរនៅមានកំរិត និងនាំឱ្យមានផលអវិជ្ជមានជាច្រើន។ យោងតាមមូលនិធិកុមាររបស់អង្គការសហប្រជាជាតិ ផ្នត់គំនិតយល់ខុសលើតួនាទីយេនឌ័រនៅក្នុងសង្គម នាំឱ្យការទទួលស្គាល់ពីវិសមភាពយេនឌ័រមានភាពចន្លោះប្រហោងស្ទើរគ្រប់កំរិតនៃសង្គម និងខកខានមិនបានកំណត់រកឃើញផលប៉ះពាល់ទាំងនោះ នៅពេលតាក់តែងគោលនយោបាយចំពោះតួនាទីនារី និងបុរស។⁶

ឃើញថាស្ត្រីអាចចូលរួម និងទទួលបានជោគជ័យនៅក្នុងវិស័យកីឡា ដែលសង្គមតែងតែគិតថាជាសកម្មភាពរបស់បុរស និងតតាំងជាមួយផ្នត់គំនិត ក៏ដូចជាការរើសអើងចំពោះសមត្ថភាពនារីក្នុងវិស័យកីឡាផងដែរ។⁷

បង្ហាញប្រឈមមុខនឹងភាពមិនច្បាស់លាស់ និងការរើសអើងអំពីសមត្ថភាពរបស់ស្ត្រី។ នេះក៏អាចជះឥទ្ធិពលលើអាកប្បកិរិយារបស់ក្មេងប្រុស និងបុរសចំពោះកុមារី និងស្ត្រីក្នុងកីឡា ដើម្បីឱ្យមានការកោតសរសើរ ឱ្យតម្លៃ និងការគោរពកាន់តែច្រើនចំពោះសមត្ថភាព និងសមិទ្ធផលរបស់ពួកគេ។ សកម្មភាពនេះ ក៏បានជះឥទ្ធិពលលើអាកប្បកិរិយារបស់ក្មេងប្រុស និងបុរស ចំពោះសកម្មភាពកីឡារបស់កុមារី និងស្ត្រីក្នុងកីឡា និងនាំឱ្យមានការកោតសរសើរ ការឱ្យតម្លៃ និងការគោរពចំពោះសមត្ថភាព និងសមិទ្ធផលរបស់ស្ត្រីកាន់តែច្រើន។

៤. កសាងទំនុកចិត្ត និងភាពជាអ្នកដឹកនាំ

យោងតាមការសិក្សារបស់អង្គការសិក្សាវិទ្យាសាស្ត្រអប់រំ និងវប្បធម៌នៃអង្គការសហប្រជាជាតិ បានឱ្យដឹងថា ស្ត្រីដែលលេងកីឡាក្នុងប្រទេសកម្ពុជាបានបង្ហាញពីភាពកាន់តែមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង មានការជឿជាក់លើខ្លួនឯង និងអាចធ្វើការសម្រេចចិត្តបានដោយខ្លួនឯង។⁸ ស្ត្រីដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា អាចអភិវឌ្ឍជំនាញដូចជា ភាពជាអ្នកដឹកនាំ ការធ្វើការងារជាក្រុម ការប្រាស្រ័យទាក់ទង ការដោះស្រាយបញ្ហា និងមានភាពអត់ធន់ច្រើន។ ជំនាញទាំងនេះអាចជួយឱ្យពួកគេទទួលបានឱកាស និងភាពជោគជ័យក្នុងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចផ្សេងទៀត ដូចជាសហគ្រិនភាព សកម្មភាពការងារ និងការទទួលបានអប់រំ។ លើសពីនេះ តាមរយៈការលើកទឹកចិត្ត និងគាំទ្រស្ត្រី និងកុមារីឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា និងសកម្មភាពអប់រំកាយផ្សេងទៀត ពួកគេអាចអភិវឌ្ឍជំនាញការករសាងទំនុកចិត្ត បង្កើនភាពធន់ បង្កើនភាពក្លាហាន និងជំនឿលើខ្លួនឯង ដែលអាចផ្តល់ថាមពលដល់ពួកគេក្នុងទិដ្ឋភាពផ្សេងទៀតនៃជីវិត។

ការលើកស្ទួយស្ត្រីខ្មែរឱ្យចូលរួមក្នុងវិស័យកីឡា មិនត្រឹមតែផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់ស្ត្រីខ្លួនឯងផ្ទាល់ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់សង្គមជាតិទាំងមូលផងដែរ។ ពួកគេអាចបង្ហាញពីសមត្ថភាព សក្តានុពល និងសិទ្ធិរបស់ពួកគេចំពោះខ្លួនពួកគេផ្ទាល់ហើយជំរុញស្ត្រី និងកុមារីផ្សេងទៀតឱ្យបន្តក្តីសុបិន និងសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ពួកគេក្នុងវិស័យកីឡា។ គួយដឹងដូចជាកីឡាការីនីតប្រណាំង ប៊ូសំណាង ដែលបានមកដល់ទីក្រោយគេបង្អស់ នៅក្នុងព្រឹត្តិការណ៍ស៊ីហ្គេមឆ្នាំ ២០២៣ក្នុងវិញ្ញាសារត់ចម្ងាយ ៥.០០០ ម៉ែត្រផ្នែកនារី បាននិយាយថា នាងចង់បង្ហាញឱ្យអ្នកទាំងអស់គ្នាដឹងថា “នៅក្នុងជីវិត បើទោះជាយើងដើរយឺត ឬលឿន ក៏ចុងក្រោយយើងនឹងទៅដល់គោលដៅដូចគ្នា”⁹ “ខ្ញុំដឹងថានឹងមិនឈ្នះការប្រកួត ប៉ុន្តែខ្ញុំប្រាប់ខ្លួនឯងថាមិនអាចឈប់កណ្តាលទីឡើយ”¹⁰ ការគាំទ្រចិត្តដ៏ស្វិតស្វាញរបស់នាង បានធ្វើឱ្យប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយល្បីៗ ដូចជា Channel News Asia, BBC, CNN, និង New York Times ចុះផ្សាយពីនាង។

⁶ Working towards gender equity in Cambodian education. <https://www.unicef.org/cambodia/stories/working-towards-gender-equity-cambodian-education>.
⁷ Sport, stereotypes and stolen dreams: Why girls still feel they don't .... <https://womeninsport.org/research-and-advice/our-publications/sport-stereotypes-and-stolen-dreams/>
⁸ Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions - Oxfam. <https://cambodia.oxfam.org/latest/publications/promoting-economic-empowerment-women-marginalized-conditions>.
⁹ When Women Work, Economies Grow — Inclusive Cambodia. <https://www.inclusivecambodia.org/blog/when-women-work-economies-grow>.
¹⁰ This Runner Finished Last, But Her Perseverance Won Over a Nation: <https://www.nytimes.com/2023/05/25/sports/bou-samnang-cambodian-runner-rain.html?searchResultPosition=3>

៥. កីឡារួមចំណែកបរិវេណកម្មវិស័យកម្មវិស័យសេដ្ឋកិច្ច

ការលើកកម្ពស់ស្ត្រីចូលរួមក្នុងវិស័យកីឡា អាចជាឧបករណ៍ដ៏មានឥទ្ធិពលសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍសង្គម និងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ព្រោះកីឡាអាចផ្តល់អត្ថប្រយោជន៍ផ្សេងៗសម្រាប់ស្ត្រី និងប្រទេសទាំងមូល។

៥.១. លើកកម្ពស់វិស័យទេសចរណ៍៖ តាមរយៈការរៀបចំព្រឹត្តិការណ៍កីឡា កម្ពុជាត្រូវបានដាក់ទាក់ទាញភ្ញៀវទេសចរណ៍មកពីបណ្តាប្រទេសនានា និងពិតប្រាកដផ្សេងៗ ហើយក្នុងពេលតែមួយពួកគេទទួលបានទាំងការទស្សនាសកម្មភាពប្រកួតកីឡា និងការស្វែងយល់ពីវប្បធម៌ បេតិកភណ្ឌ ធម្មជាតិរបស់កម្ពុជា ក្នុងពេលតែមួយ។ ទេសចរណ៍កីឡា គឺជាវិស័យមួយក្នុងចំណោមវិស័យ ដែលមានការរីកចម្រើនលឿនបំផុតនៅក្នុងវិស័យទេសចរណ៍។ ដូចគ្នានឹងផ្នែកផ្សេងៗទៀតនៃវិស័យទេសចរណ៍ ទេសចរណ៍កីឡាបង្កើតនូវឱកាសការងារ និងឱកាសរកប្រាក់ចំណូលសម្រាប់ប្រជាជនក្នុងតំបន់ ដែលមានស្ត្រី និងកុមារនៅក្នុងនោះផងដែរ។ អាជីវកម្មថ្មីៗដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីបម្រើដល់ភ្ញៀវទេសចរណ៍កីឡា ក៏អាចត្រូវបានគេរំពឹងទុកផងដែរ ឧទាហរណ៍ ការជួលឧបករណ៍ផ្សេងៗ និងសេវាកម្មដឹកជញ្ជូនជាដើម។¹¹

៥.២. បង្កើនផលិតភាព និងសុខុមាលភាព៖ កីឡាជួយឱ្យសុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តប្រសើរឡើង ដែលអាចឈានទៅកាត់បន្ថយហានិភ័យនៃការកើតជំងឺផ្សេងៗ និងបង្កើននូវទំនុកចិត្ត និងភាពជឿជាក់លើខ្លួនឯងសម្រាប់អ្នកលេងកីឡា។ ការសិក្សាមួយរបស់អង្គការសុខភាពពិភពលោក បានរកឃើញថាស្ត្រីដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡាទៀងទាត់ មានផលិតភាពខ្ពស់នៅកន្លែងធ្វើការជាងអ្នក ដែលមិនបានចូលរួមសកម្មភាពនេះ។ នេះដោយសារតែការធ្វើសកម្មភាពកីឡាទៀងទាត់អាចធ្វើឱ្យមុខងារប្រព័ន្ធប្រសាទប្រសើរឡើង កាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងបង្កើនកម្រិតថាមពលក្នុងខ្លួន។¹²

៥.៣. បង្កើនសហគ្រិនភាព៖ កីឡាជំរុញកំណើនសហគ្រិនភាពជាពិសេសក្រុមស្ត្រីដែលមានទំនុកចិត្តលើខ្លួនឯង មានជំនាញភាពជាអ្នកដឹកនាំ ខណៈដែលពួកគេហាក់ដូចជាមានភាពជឿជាក់លើខ្លួនឯង និងមានសមត្ថភាពដឹកនាំអាជីវកម្មឱ្យទទួលបានជោគជ័យ។ ឧ ការសិក្សាមួយនៃ វិទ្យាស្ថាន Peterson Institute for International Economics បានរកឃើញថា

ស្ត្រីដែលចូលរួមសកម្មភាពកីឡា ភាគច្រើនចាប់ផ្តើមអាជីវកម្មជាងស្ត្រីដែលមិនចូលរួមក្នុងសកម្មភាពនេះ។ នោះក៏ដោយសារតែសកម្មភាពកីឡា ជួយដល់ការរកសាងទំនុកចិត្ត ភាពជាអ្នកដឹងនាំ និងរូបរាងសមសួនសម្រាប់ស្ត្រី។¹³

៥.៤. បង្កើតឱកាសវិនិយោគ និងឱកាសការងារ៖ កីឡាទាក់ទាញបាននូវអ្នកឧបត្ថម្ភ ម្ចាស់ជំនួយ វិនិយោគិន និងដៃគូអាជីវកម្មដែលចាប់អារម្មណ៍គាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍន៍កីឡារបស់ស្ត្រី ក៏បង្កើនភាពអង់អាចដល់ស្ត្រីដែលចូលរួមសកម្មភាពកីឡា។ ស្ត្រីអាចប្រើប្រាស់ជំនាញ ទេពកោសល្យ និងសមិទ្ធផលដែលពួកគេទទួលបានពីវិស័យកីឡា ដើម្បីឈានទៅធ្វើជាគ្រូបង្ហាត់ អ្នកបង្ហាត់បង្ហាញ ឬអ្នកគ្រប់គ្រងក្រុមកីឡាជាដើម។ លើសពីនេះ ការលើកកម្ពស់សកម្មភាពកីឡារបស់ស្ត្រី អាចនាំឱ្យឧស្សាហកម្មទាក់ទងនឹងវិស័យកីឡា ដូចជាការផលិតសម្លៀកបំពាក់កីឡា និងឧបករណ៍កីឡាជាដើម មានការរីកលូតលាស់ ដែលការណ៍នេះឈានទៅបង្កើតឱកាសការងារសម្រាប់មនុស្សគ្រប់គ្នា។

៥.៥. បង្កើតប្រភពចំណូល និងការប្រកបរបរចិញ្ចឹមជីវិត៖ កីឡាក៏អាចជាប្រភពនៃប្រាក់ចំណូលសម្រាប់អត្តពលិកស្ត្រី គ្រូបង្ហាត់ គ្រូបង្ហាត់ បុគ្គលិកពាក់ព័ន្ធ ឬអ្នកគ្រប់គ្រង ឬផ្តល់ប្រាក់ចំណូលដោយប្រយោលដល់សហគ្រិន កម្មករ ឬអ្នកផ្តល់សេវាក្នុងឧស្សាហកម្មកីឡា។ ស្ត្រីក៏អាចបង្កើតប្រាក់ចំណូលបានពីការធ្វើជាទូតសុចន្ទៈ នៃម៉ាកយីហោផលិតផលល្បីៗផងដែរ។ យោងតាមអង្គការ Oxfam ការផ្តល់សិទ្ធិអំណាចផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចដល់ស្ត្រី គឺសំខាន់សម្រាប់កំណើនប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន ក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ព្រោះវាអាចជួយជំរុញផលិតភាព កាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងកាត់បន្ថយវិសមភាព សុខភាពនិងសុខុមាលភាពកាន់តែប្រសើរឡើង ព្រមទាំងលើកកម្ពស់ការទទួលបានសិទ្ធិពេញលេញរបស់ស្ត្រីផងដែរ។ អត្តពលិកនារីកម្ពុជា អាចរកចំណូលបានរហូតដល់ ៣០០ដុល្លារក្នុងមួយខែ¹⁴ ដែលចំនួននេះ ខ្ពស់ជាងប្រាក់ឈ្នួលជាមធ្យមរបស់កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរ ដែលទទួលបាន១៨២ដុល្លារក្នុងមួយខែ។ ដែលអ្វីទាំងអស់នេះអាចជួយបង្កើតឱកាសសេដ្ឋកិច្ចថ្មីសម្រាប់ស្ត្រី និងក្រុមគ្រួសារ និងសហគមន៍របស់ពួកគេទាំងមូល។¹⁵

¹¹ Sport Tourism and the Sustainable Development Goals (SDGs): <https://doi.org/10.18111/9789284419661>
¹² The Physical Activity Economy in Asia: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/633886/adou2020bp-physical-activity-economy-asia.pdf>
¹³ Women, Sports, and Development: <https://www.piie.com/sites/default/files/publications/pb/pb14-8.pdf>
¹⁴ Promoting Women's Economic Empowerment in Cambodia. <https://www.adb.org/publications/promoting-womens-economic-empowerment-cambodia>.
¹⁵ The future of sports sponsorship? Women's sports. <https://sidlee.com/en/stories/2021/07/hashtag-sports-women-sponsorships>

៦. បុគ្គលគំរូដ៏មានឥទ្ធិពល

អត្តពលិកនារីកម្ពុជាដើរតួនាទីសំខាន់ ក្នុងការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យកីឡា។ តាមរយៈការចូលរួមសកម្មភាពកីឡា និងទទួលបានភាពជោគជ័យក្នុងការប្រកួត បានធ្វើឱ្យពួកគេក្លាយជាបុគ្គលគំរូដែលផ្តល់នូវការជំរុញ ការលើកទឹកចិត្ត និងការណែនាំផ្សេងៗសម្រាប់ក្មេងស្រី និងកុមារីដទៃទៀត។ បុគ្គលគំរូទាំងនោះ ក៏មានតួនាទីជួយបំបែកឧបសគ្គនានា និងជំរុញទឹកចិត្តស្រី និងកុមារីផ្សេងៗ ឱ្យចូលរួមក្នុងកីឡា និងបន្តក្តីសុបិនក្នុងវិស័យកីឡារបស់ពួកគេ។ តាមរយៈការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការពង្រឹងអំណាចរបស់ស្រីតាមរយៈវិស័យកីឡា បុគ្គលគំរូទាំងនោះ កំពុងជួយបង្កើនវប្បធម៌កីឡាប្រកបដោយបរិយាប័ន្ន និងសមធម៌ សម្រាប់កម្ពុជា។

ក្រៅពីអត្តពលិកឯកត្តជន ក៏មានអង្គការ និងស្ថាប័ននានាដែលមានគំនិតផ្តួចផ្តើមលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការពង្រឹងភាពអង់អាចដល់ស្រីតាមរយៈកីឡានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាផងដែរ ។ អង្គការក្រុមបាល់បោះរទេះរុញនារីកម្ពុជា ដែលត្រូវបានបង្កើតឡើងក្នុងឆ្នាំ ២០១៧ ផ្តល់ឱកាសដល់ស្រីពិការបានចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា និងអភិវឌ្ឍជំនាញរបស់ពួកគេ។ ក្រុមនោះបានក្លាយទៅជានិមិត្តសញ្ញាដ៏មានឥទ្ធិពលដែលនាំឱ្យមានការដាក់បញ្ចូលសម្មភាពកីឡាចម្រុះ ទៅក្នុងវិស័យកីឡាកម្ពុជា ហើយសមាជិករបស់ខ្លួនបានក្លាយជាបុគ្គលគំរូដល់ស្រី និងកុមារីដែលមានពិការភាពហើយមានបំណងប្រាថ្នាចង់ចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា។¹⁶

៧. បង្កើតសាមគ្គីភាពក្នុងសង្គម

តាមរយៈការផ្តល់ឱកាសដល់ស្រីចូលរួម ក្នុងសកម្មភាពកីឡាការប្រកបដោយសមភាពនិងកាន់តែប្រសើរឡើង។ ការណ៍នេះអាចនាំឱ្យសង្គមកាន់តែមានស្ថិរភាព សាមគ្គីភាព ឈានទៅជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ដោយកាត់បន្ថយបាននូវជម្លោះសង្គម និងបង្កើនស្ថិរភាពក្នុងសង្គម។ ស្រីដែលចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡាអាចបង្កើតបណ្តាញជាមួយនឹងក្រុមស្រី និងបុរសផ្សេងទៀត អាចចែករំលែកចំណាប់អារម្មណ៍ និងគោលដៅរបស់ពួកគេរវាងគ្នា។ បណ្តាញទាំងនេះ

អាចផ្តល់ឱ្យពួកគេនូវព័ត៌មាន ជំនួយ ការគាំទ្រ និងបង្កើតបាននូវឱកាសនានាសម្រាប់ពង្រឹងនូវស្ថានភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេ។ ជាឧទាហរណ៍ ស្រីដែលលេងកីឡានៅកម្ពុជា អាចភ្ជាប់ទំនាក់ទំនងជាមួយគ្រូបង្វឹកអ្នកណែនាំ បុគ្គលគំរូផ្សេងៗ មិត្តភក្តិ និងអ្នកគាំទ្រដែលអាចជួយបំផុសគំនិត និងជួយពួកគេក្នុងការអភិវឌ្ឍន៍សមត្ថភាពផ្ទាល់ខ្លួន និងជំនាញវិជ្ជាជីវៈរបស់ពួកគេ។¹⁷

៨. សកម្មភាពរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការជំរុញ និងបង្កើនចំនួនស្រី និងកុមារីចូលរួមសកម្មភាពកីឡា

រដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា បាននឹងកំពុងលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងលើកទឹកចិត្តស្រី និងកុមារីឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា។ ដើម្បីសម្រេចបាននូវចំណុចនេះ រដ្ឋាភិបាលបានបង្កើតផែនការយុទ្ធសាស្ត្រដែលផ្តោតលើបញ្ហាសំខាន់ៗដូចខាងក្រោម៖

៨.៣ ការផ្តល់ជំនួយ៖ រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងផ្តល់ជំនួយផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុ និងបច្ចេកទេសដល់ស្រី និងកុមារីដែលចាប់អារម្មណ៍លើអាជីពកីឡា រួមទាំងថវិកាសម្រាប់ការបណ្តុះបណ្តាល និងឧបករណ៍កីឡា ព្រមទាំងអាហារូបករណ៍សម្រាប់អត្តពលិកនារីផងដែរ។

៨.១ កសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ៖ រាជរដ្ឋាភិបាលកំពុងវិនិយោគលើការសាងសង់ និងថែទាំកន្លែងកីឡាដែលស្រី និងកុមារីអាចចូលលេងបាន រួមទាំងការសាងសង់កីឡដ្ឋានថ្មី និងមជ្ឈមណ្ឌលកីឡា ព្រមទាំងការជួសជុលកីឡដ្ឋានដែលមានស្រាប់ផងដែរ។

៨.៤ ការលើកកម្ពស់ការយល់ដឹង៖ រាជរដ្ឋាភិបាលបាននិងកំពុងលើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីអត្ថប្រយោជន៍ នៃកីឡាសម្រាប់ស្រី និងកុមារី និងសារៈសំខាន់នៃសមភាពយេនឌ័រក្នុងវិស័យកីឡាដែលរួមមានការលើកកម្ពស់បុគ្គលគំរូល្អៗ ដូចជាអត្តពលិកស្រីដែលទទួលបានជោគជ័យជាដើម។

៨.២បង្កើនការចូលរួម៖ រាជរដ្ឋាភិបាលលើកទឹកចិត្តស្រី និងកុមារីឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡា តាមរយៈការផ្តល់ឱកាសឱ្យពួកគេចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡាផ្សេងៗ រួមទាំងព្រឹត្តិការណ៍កីឡានានា កម្មវិធីហ្វឹកហាត់ និងការបណ្តុះបណ្តាលកីឡាដល់ស្រី និងកុមារី។

៨.៥ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ៖ រាជរដ្ឋាភិបាលកំពុងធ្វើការជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធរួមមាន អង្គការកីឡា ក្រុមសង្គមស៊ីវិល និងដៃគូអន្តរជាតិដើម្បីលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្រី និងកុមារីក្នុងវិស័យកីឡាដែលរួមមានការធ្វើការរួមគ្នាដើម្បីបង្កើតគោលនយោបាយ និង

¹⁶ UN Women Asia and the Pacific, 11 April 2019, <https://asiapacific.unwomen.org/en/news-and-events/stories/2019/04/cambodian-womens-wheelchair-basketball-team-takes-on-the-world>
¹⁷ Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions - Oxfam. <https://cambodia.oxfam.org/latest/publications/promoting-economic-empowerment-women-marginalized-conditions>.

កម្មវិធីផ្សេងៗ ដើម្បីលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការពង្រឹង អំណាចរបស់ស្ត្រីតាមរយៈវិស័យកីឡា។

៩. អនុសាសន៍

ខណៈពេល ដែលផែនការយុទ្ធសាស្ត្ររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុង ការជំរុញស្ត្រី និងកុមារីឱ្យចូលរួមក្នុងសកម្មភាពកីឡាគឺជាជំហាន វិជ្ជមានឆ្ពោះទៅរកការលើកកម្ពស់សមភាពយេនឌ័រ និងការពង្រឹងសិទ្ធិ អំណាចរបស់ស្ត្រី មានសកម្មមួយចំនួនដែលអាចនឹងត្រូវបានកែលម្អ ដើម្បីធានាថាស្ត្រី និងកុមារីទាំងអស់នៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជាមានសិទ្ធិ ទទួលបានឱកាស និងធនធានស្មើគ្នាក្នុងវិស័យកីឡា៖

- ១. ការអនុវត្ត៖ បញ្ហាប្រឈមដ៏ធំ នឹងផែនការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល គឺការ ធានាថា ផែនការទាំងនោះត្រូវបានអនុវត្តប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព។ នោះតម្រូវឱ្យមានថវិកាគ្រប់គ្រាន់ មានធនធានគ្រប់គ្រាន់ និងការ សម្របសម្រួលទាំងស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល និងអ្នកពាក់ព័ន្ធជាច្រើនទៀត។
- ២. ការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃ៖ ពិតជាមានសារៈសំខាន់ណាស់ក្នុង ការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃជាប្រចាំនូវប្រសិទ្ធភាពនៃការអនុវត្តន៍ ផែនការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ដើម្បីធានាថាសកម្មភាពទាំងនោះ កំពុងសម្រេចបានដូចគោលដៅដែលបានគ្រោងទុក។ ក្នុងនោះ រួម បញ្ចូលទាំងការប្រមូលទិន្នន័យស្តីពីការចូលរួមរបស់ស្ត្រី និងក្មេង ស្រីនៅក្នុងសកម្មភាពកីឡា ក៏ដូចជាបទពិសោធន៍ និងការយល់ ឃើញរបស់ពួកគេចំពោះបរិយាកាសនៃសកម្មភាពកីឡា ដែលគេ ចូលរួមផងដែរ។
- ៣. ដោះស្រាយឧបសគ្គ៖ ខណៈពេលដែលផែនការរបស់រាជរដ្ឋាភិបាល មានគោលបំណងលើកកម្ពស់ការចូលរួមរបស់ស្ត្រី និងកុមារីនៅ

ក្នុងសកម្មភាពកីឡា នៅតែមានឧបសគ្គដែលអាចរារាំងស្ត្រី និង កុមារីមួយចំនួនមិនឱ្យចូលរួមសកម្មភាពនោះបាន។ ឧបសគ្គទាំងនេះ អាចរួមមានតួនាទីយេនឌ័រ និងការរំពឹងទុកលើយេនឌ័រដូចជាបទដ្ឋាន សង្គមដែលបង្អាក់ស្ត្រីពីការចូលរួមក្នុងប្រភេទកីឡាមួយចំនួន។

- ៤. ដោះស្រាយបញ្ហាសុវត្ថិភាព៖ មានការព្រួយបារម្ភអំពីសុវត្ថិភាពរបស់ ស្ត្រី និងក្មេងស្រីដែលចូលរួមសកម្មភាពកីឡា ដូចជាការបៀតបៀន ផ្លូវភេទ និងការរំលោភបំពានជាដើម ដែលក្តីបារម្ភទាំងនោះ ក៏អាច រារាំងស្ត្រី និងក្មេងស្រីពីសកម្មភាពកីឡាផងដែរ។ ពិតជាមានសារ សំខាន់ណាស់ សម្រាប់រាជរដ្ឋាភិបាលក្នុងការបង្កើតគោលនយោបាយ និងនីតិវិធីដើម្បីដោះស្រាយកង្វល់ទាំងនេះ ធ្វើយ៉ាងណាបង្កើត បាននូវបរិយាកាសកីឡាប្រកបដោយសុវត្ថិភាព និងការគាំទ្រពេញ លេញសម្រាប់ពួកគេ។
- ៥. ដោះស្រាយគម្លាតថវិកា៖ ខណៈពេលដែលរាជរដ្ឋាភិបាលបានប្តេជ្ញា ផ្តល់ការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុសម្រាប់កីឡាករស្ត្រី និងក្មេងស្រី គម្លាត ថវិកា នៅតែអាចជាកត្តារារាំងអត្តពលិកមួយចំនួនពីការទទួលបាន ធនធានដែលពួកគេត្រូវការដើម្បីទទួលបានជោគជ័យ។ រាជរដ្ឋាភិបាល អាចស្វែងរកប្រភពមូលនិធិបន្ថែម ដូចជាពីដៃគូក្នុងវិស័យឯកជន ឬជំនួយពីអន្តរជាតិនានា ដើម្បីដោះស្រាយគម្លាតទាំងនេះ។

ឯកសារយោង៖ យោងតាមប្រភពដែលបានកត់ចំណាំក្នុងលេខយោងនៃជើងទំព័រ

© រក្សាសិទ្ធិដោយវិទ្យាស្ថានបណ្តុះបណ្តាលពាណិជ្ជកម្មនិងស្រាវជ្រាវ។ ខ្លឹមសារនៃអត្ថបទនេះគឺជាកំណត់ត្រានិងទស្សនៈរបស់អ្នកនិពន្ធផ្ទាល់ និងមិន បញ្ចាំងពីទស្សនៈរបស់ក្រសួងពាណិជ្ជកម្ម និងស្ថាប័នពាក់ព័ន្ធឡើយ។

FEMALE CHANGE-MAKERS: THE CASE STUDY FROM THE 32ND SOUTHEAST ASIA GAMES 2023

Yangny Chakriya

Deputy Chief Of Bureau Of Trade Training And Research Institute (TTRI), Ministry Of Commerce

1. Introduction

Cambodia hosted the 32nd Southeast Asian Games in May 2023, a significant milestone for this small yet growing nation. That was Cambodia's first time hosting the event in the 64-year history of SEA Games, showcasing not only its potential as a tourism and sports destination but also highlighting the country's continued progress towards economic and social development. This event was assessed as that Cambodia has the full capacity to organize and participate in a large-scale international competition that surprises millions. During the games, Cambodia won an impressive record of over 282 medals, including 81 gold, 74 silver and 126 bronze. This achievement placed Cambodia in an excellent position, ranking fourth out of 10 ASEAN nations, following Vietnam, Thailand and Indonesia. The opening and closing ceremonies took place at the newly developed Morodok Techo National Stadium, located on the outskirts of the capital city.

The theme of "Sports Live in Peace," was inspired by everyday Cambodians who are currently enjoying the peace and stability in the kingdom. The kingdom's ambition in achieving the middle-income nation by 2030 must be met with a strong intent of continuous peace that will ultimately result in prosperity in wealth, health and happiness in the community.¹ According to the United Nations Development Program (UNDP), sport can be a powerful tool for promoting gender equality, thus providing opportunities for leadership, education, health, social inclusion and economic development.² In spite of the above significant achievements, Cambodia female athletics have brought remarkable record of their sporting successes and have shown that sport can be a powerful tool for personal and social development.

2. Cambodian Female Athletics' Big Achievements

Cambodia sent a total of 896 athletes to the games, of which 432 or 48% were women.³ The female athletes competed in 24 sports, including athletics, badminton, boxing, cycling, diving, football, gymnastics, handball, judo, karate, kickboxing, weightlifting, wrestling, wushu, and yachting. Cambodian female athletes have won 22 Gold medals, 27 Silver medals, and 53 Bronze medals or 36% among 282 won medals.⁴

However, this concept is harmful for women and girls, as well as for society as a whole. The challenges to this concept is that the record-breaking performance of Cambodia's female athletes at the 2023 Southeast Asian Games is a testament to their hard work and dedication, and a sign of the progress that Cambodia is making in terms of women's sports. The country is now home to a number of talented female athletes who are competing at a high-level international standard. These achievements are significant for a country that has faced decades of war, poverty, and gender inequality, and help to change the way that people perceive (mindset including stereotypes) women in Cambodia in the following ways:

Traditionally, the woman's role is in the home. Most girls stop participating in sports at adolescence, as such activities are seen as "masculine" and changes to the body caused by sports (darker skin from the sun, scrapes and bruises, bigger muscles) make girls "less marriageable".⁵

3. Break Down Gender Stereotypes

The most common assumption that women are not as capable as men in sports can limit opportunities for both genders to equally participate in sports and lead to many of negative consequences. According to UNICEF, gender stereotyping in society results in an inability to

acknowledge gender inequalities at all levels of social systems and a failure to notice the different impact that policies have on women and men.⁶

¹ Cambodia 2023 Brand: <https://www.cambodia2023.com/brand>

² UNDP Gender Equality Strategy: 2020 Annual Report: <https://www.undp.org/publications/undp-gender-equality-strategy-2020-annual-report>

³ Wikipedia contributors. (2021, October 30). Cambodia at the 2023 Southeast Asian Games. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 10:23, November 2, 2021, from https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Cambodia_at_the_2023_Southeast_Asian_Games&oldid=1052121868

⁴ Medal Standing: <https://games.cambodia2023.com/>

⁵ Empowering Girls Through Sports: <https://www.globalteer.org/sports/goals-for-girls/>

⁶ Working towards gender equity in Cambodian education. <https://www.unicef.org/cambodia/stories/working-towards-gender-equity-cambodian-education>.

The participation of Cambodia's female athletes in the 2023 Southeast Asian Games (SEA Games) can help to shift cultural attitudes towards women and promote gender equality in sports. By demonstrating that women can achieve in traditionally male-dominated sports, the

presence of female athletes can challenge stereotypes and prejudices about women's abilities. This can also influence the attitudes of boys and men towards girls and women in sport, so that there is greater appreciation, value, and respect for their abilities and achievements.⁷

4. Build Confidence and Leadership

According to a study by UNESCO, women who play sport in Cambodia report improved self-confidence, self-esteem, and decision-making abilities.⁸ Women who participate in sport can develop skills such as leadership, teamwork, communication, problem-solving, and resilience. These skills can help them access and succeed in other economic opportunities, such as entrepreneurship, employment, and education. Additionally, by encouraging and supporting women and girls to participate in sport and other physical activities, they can develop skills, confidence, resilience, courage, and self-belief that can empower them in other aspects of life.

Promoting Cambodian women in sport is not only beneficial for the women themselves, but also for the society as a whole. They can demonstrate their abilities, potentials, and rights to themselves and inspire other women and girls to pursue their dreams and aspirations. For example, Bou Samnang, a runner who finished last in the women's 5,000-meter race at the SEA Games in 2023, said she wanted to show people that "in life, even though we go a bit slow or fast, we will reach our destination all the same".⁹ "I knew that I would not win, but I told myself that I should not stop".¹⁰ Her tough determination got her featured on famous media's headlines, from Channel News Asia, BBC, CNN, to the New York Times.

5. Contribute to the Economic Transformation

Promoting women in sports can be a powerful tool for social and economic development in Cambodia since sports can provide various benefits for women and the country as a whole.

5.1 Increase tourism: by hosting many sport events, Cambodia becomes a magnet to visitors from different countries and regions to experience the country's sports offerings as well as the local culture, heritage and nature all at once. Sports tourism is one of the fastest growing sectors in tourism. Sport tourism, as other segments of tourism, provides jobs and income opportunities for local people, including women and girls. New businesses catering to sport tourists can be also expected, e.g., equipment rentals, transport services, etc.¹¹

5.2 Increase productivity and wellbeing: sport helps improving physical and mental health, which can reduce the risk of diseases and enhance their self-esteem and confidence. A study by the World Health Organization found that women who participate in regular physical activity are more

productive at work than those who do not. This is because regular physical activity can improve cognitive function, reduce stress, and boost energy levels.¹²

5.3 Increase entrepreneurship: sporting can increase entrepreneurship among women who are confident and have leadership skills since they are more likely to believe in themselves and their ability to succeed. For example, a study by the Peterson Institute for International Economics found that women who participate in sports are more likely to start their own businesses than women who do not participate in sports. This is because sports can help women to develop confidence, leadership skills, and a positive body image.¹³

5.4 Create investment and employment opportunities: sporting attracts sponsors, donors, investors and partners who are interested in supporting women's sports development and empowerment. Women can leverage their skills, talents and achievements in sports to work as

⁷ Sport, stereotypes and stolen dreams: Why girls still feel they don't .... <https://womeninsport.org/research-and-advice/our-publications/sport-stereotypes-and-stolen-dreams/>

⁸ Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions - Oxfam. <https://cambodia.oxfam.org/latest/publications/promoting-economic-empowerment-women-marginalized-conditions>.

⁹ When Women Work, Economies Grow — Inclusive Cambodia. <https://www.inclusivecambodia.org/blog/when-women-work-economies-grow>.

¹⁰ This Runner Finished Last, But Her Perseverance Won Over a Nation: <https://www.nytimes.com/2023/05/25/sports/bou-samnang-cambodian-runner-rain.html?searchResultPosition=3>

¹¹ Sport Tourism and the Sustainable Development Goals (SDGs): <https://doi.org/10.18111/9789284419661>

¹² The Physical Activity Economy in Asia: <https://www.adb.org/sites/default/files/institutional-document/633886/adou2020bp-physical-activity-economy-asia.pdf>

¹³ Women, Sports, and Development: <https://www.piie.com/sites/default/files/publications/pb/pb14-8.pdf>

coaches, trainers, or sports administrators. Additionally, promoting women's sports can lead to the growth of industries related to sports, such as sports apparel and equipment, which can create new job opportunities for everyone.

5.5 Create source of income and livelihoods: sporting can also be a source of income for female athletics as athletes, coaches, trainers, officials, or managers, or indirectly as entrepreneurs, workers, or service providers in the sport industry. They can generate income from being a brand ambassador for any top-notch products.

6. Powerful Role Models

Cambodia's female athletes play an important role in promoting gender equality in sport. By participating in sports and achieving success, they become role models for young girls and women, providing inspiration, motivation, and guidance. Role models help to break down barriers and inspire women and girls to participate in sports and pursue their athletic dreams. By promoting gender equality and women's empowerment through sports, these role models are helping to create a more inclusive and equitable sports culture in Cambodia and beyond.

7. Create More Inclusive Society

By providing opportunities for women to participate in sports, society can become more inclusive and equal. This can lead to a more stable and cohesive society, which can promote economic growth by reducing social conflict and increasing social stability. Women who participate in sport can build networks with other women and men who share their interests and goals. These networks can provide them

with information, advice, support, and opportunities that can enhance their economic prospects. For instance, women who play sport in Cambodia can connect with coaches, mentors, role models, peers, and fans who can inspire and assist them in their personal and professional development.¹⁷

According to Oxfam, women's economic empowerment is essential for more inclusive growth in Cambodia, as it can boost productivity, reduce poverty and inequality, improve health and well-being, and enhance women's rights enjoyment. Women who play sport in Cambodia can earn up to \$300 per month, which is higher than the average wage of \$182 per month¹⁴ of garment factory workers. This can help to create new economic opportunities for either woman and their family and community.¹⁵

In addition to individual athletes, there are also organizations and initiatives that are promoting gender equality and women's empowerment through sports in Cambodia. One such organization is the Cambodian Women's Wheelchair Basketball Team, which was founded in 2017 to provide opportunities for women with disabilities to participate in sports and develop their skills. The team has become a powerful symbol of inclusion and diversity in Cambodian sports, and its members serve as role models for women and girls with disabilities who aspire to participate in sports.¹⁶

8. Government to Boost More Women and Girls Participating in Sports

The Government of Cambodia is promoting gender equality and encouraging women and girls to participate in sports. To achieve this, the Government has developed a strategic plan that focuses on the following key issues:

8.1 Infrastructure: The government is investing in the construction and maintenance of sports facilities accessible to women and girls, including the construction of new stadiums and sports centers, as well as the renovation of existing stadiums.

8.2 Increase Involvement: The government encourages women and girls to participate in

sports by giving them the opportunity to participate in various sports activities, including sporting events, training programs and workshops that focus on women and girls.

8.3 Assistance: The government is providing financial and technical assistance to women and girls interested in the sports profession, including funding for training and equipment, as well as scholarships for female athletes.

8.4 Awareness raising: The government is raising awareness of the benefits of sports for women and

¹⁴ Promoting Women's Economic Empowerment in Cambodia. <https://www.adb.org/publications/promoting-womens-economic-empowerment-cambodia>.

¹⁵ The future of sports sponsorship? Women's sports. <https://sidlee.com/en/stories/2021/07/hashtag-sports-women-sponsorships>

¹⁶ UN Women Asia and the Pacific, 11 April 2019, <https://asiapacific.unwomen.org/en/news-and-events/stories/2019/04/cambodian-womens-wheelchair-basketball-team-takes-on-the-world>

¹⁷ Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions - Oxfam.

<https://cambodia.oxfam.org/latest/publications/promoting-economic-empowerment-women-marginalized-conditions>.

girls and the importance of gender equality in sports, which includes promoting good role models such as successful and focused female athletes.

8.5 Cooperation: The government is working with stakeholders, including sports organizations, civil society groups and international partners to

promote the participation of women and girls in sports, which includes working together to develop project policies and programs. Initiatives that promote gender equality and women's empowerment through sports.

9. Recommendation

While the Government's strategic plan to boost women and girls participating in sports is a positive step towards promoting gender equality and women's empowerment, there are some areas that could be improved to ensure that all women and girls in Cambodia have equal access to sports opportunities and resources:

1. **Implementation:** One of the biggest challenges facing the government's plan is ensuring that it is effectively implemented. This requires adequate funding, resources, and coordination across multiple government agencies and stakeholders.
2. **Monitoring and evaluation:** It is important to regularly monitor and evaluate the impact of the government's plan to ensure that it is achieving its intended goals. This includes collecting data on women's and girls' participation in sports, as well as their experiences and perceptions of the sports environment.
3. **Addressing cultural barriers:** While the government's plan aims to promote women's and girls' participation

in sports, there are still cultural barriers that may prevent some women and girls from participating. These barriers may include traditional gender roles and expectations, as well as social norms that discourage women from participating in certain types of sports.

4. **Addressing safety concerns:** Safety concerns, such as sexual harassment and abuse, may also prevent women and girls from participating in sports. It is important for the government to develop policies and procedures to address these concerns and create a safe and supportive sports environment for all participants.
5. **Addressing funding gaps:** While the government has committed to providing financial support for women's and girls' sports, there may still be funding gaps that prevent some athletes from accessing the resources they need to succeed. The government could explore additional funding sources, such as private sector partnerships or international aid, to address these gaps

Reference

1. Cambodia 2023 Brand
2. UNDP Gender Equality Strategy: 2020 Annual Report
3. Wikipedia contributors. (2021, October 30). Cambodia at the 2023 Southeast Asian Games. In Wikipedia, The Free Encyclopedia. Retrieved 10:23, November 2, 2021
4. Medal Standing
5. Empowering Girls Through Sports
6. Working towards gender equity in Cambodian education
7. Sport, stereotypes and stolen dreams: Why girls still feel they don't
8. Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions – Oxfam
9. When Women Work, Economies Grow — Inclusive Cambodia,
10. This Runner Finished Last, But Her Perseverance Won Over a Nation:
11. Sport Tourism and the Sustainable Development Goals (SDGs),
12. The Physical Activity Economy in Asia,
13. Women, Sports, and Development
14. Promoting Women's Economic Empowerment in Cambodia
15. The future of sports sponsorship? Women's sports,
16. UN Women Asia and the Pacific, 11 April 2019,
17. Promoting Economic Empowerment for Women in Marginalized Conditions – Oxfam.

© All use subject to Trade Training and Research Institute (TTRI). The views expressed here are of the authors and do not reflect that of the Ministry of Commerce and their affiliated organizations.

ABOUT THE iTRADE BULLETIN

iTrade Bulletin is an e-publication by the Trade Training and Research Institute of the Ministry of Commerce.

This monthly bulletin provides brief updates on specific issues in Cambodia, the regions and the world.

This knowledge-sharing through scientific researches in the multifaceted areas aims to highlight current trade news & statistics relevant to all social stakeholders.

Honorable President

H.E. Mr. PAN Sorasak

Editorial Board

- H.E. Mrs. CHAM Nimul (Chairwoman)
- H.E. Ms. SEREI Borapich
- Mr. HOR Iengchhay
- Mr. SOK Bunthorn

Technical Team

- Mr. PAO Phireak
- Ms. PHAL Yita
- Mr. CHINKET Tola
- Ms. YANGNY Chakriya
- Mr. LY Rithy
- Mr. NY Atykunn
- Mr. KHAM Chansopheak

Advisor

- H.E. Mr. SIM Sokheng
- H.E. Mr. SAMHENG Bora
- H.E. Mr. PENN Sovicheat
- H.E. Dr. TAT Puthsodary
- H.E. Prof. Shandre Mugan THANGAVELU

Supporting Team Member

- Ms. CHEA Kunlak
- Mr. SE Sokunvathna
- Ms. VAT Vanpanhapich
- Ms. VUTHY Sophanika

ANNOUNCEMENT

Academicians, researchers, students and public are welcome to contribute their academic works, on all disciplines and topics of relevant interest to trade, to the next publication of the iTrade Bulletin.

Topics Covered:

- International trade and logistics / trade laws;
- Digital economy / e-commerce;
- Economics and economic laws;
- Value added supply chains and logistics; and
- Facilitate the green business transition

Categories:

- Research articles
- Case reports
- Policy Briefs
- Commentaries or editorial

Trade Training and Research Institute

Lot 19-61, Russian Federation Blvd, Phum Teuk Thla, Sangkat Teuk Thla, Khan Sen Sok, Phnom Penh, Kingdom of CAMBODIA

f ttri.moc

⊗ <http://ttri.moc.gov.kh/>

✈ @ttrimoccambo

